

El Patrimoni Arquitectònic, una font per a l'ensenyament de la Història i les Ciències Socials

El pensament i la pràctica docent dels professors

Margarita Lleida Alberch

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

**EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC, UNA FONT PER A
L'ENSENYAMENT DE LA HISTÒRIA I LES CIÈNCIES SOCIALS**

EL PENSAMENT I LA PRÀCTICA DOCENT DELS PROFESSORS

TESI DOCTORAL

de

MARGARITA LLEIDA ALBERCH

Codirigida per

Dr. JOAQUIM PRATS CUEVAS

Dr. JOAN SANTACANA I MESTRES

Departament de Didàctica de les Ciències Socials

Facultat de Formació del Professorat

Universitat de Barcelona

Març, 2008

RELACIÓ DE QUADRES, TAULES I GRÀFICS

CAPÍTOL 1: LA INVESTIGACIÓ EN EL CONTEXT DE LA DIDÀCTICA DE LA HISTÒRIA I LES CIÈNCIES SOCIALS

1. Camp, línia i tema de la investigació
2. Aspectes centrals de la investigació

CAPÍTOL 2: EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC, UNA FONT PER L'ENSENYAMENT DE LA HISTÒRIA I LES CIÈNCIES SOCIALS. BASES PER UNA DIDÀCTICA DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC COM A FONT

1. El Patrimoni Arquitectònic a la *Ley del Patrimonio Histórico Español* (LPHE) de 1985
2. Jerzy Topolsky. Classificació de les fonts històriques
3. Les fonts del coneixement històric
4. Usos didàctics del patrimoni arquitectònic
5. Fonaments de la didàctica patrimonial

CAPÍTOL 3: LA METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ EMPÍRICA

1. Esquema i procés de la investigació empírica
2. Preguntes, hipòtesis i variables de la investigació
3. Les variables i els indicadors a investigar
4. Professors i centres públics de Catalunya
5. Tipus de preguntes del qüestionari

CAPÍTOL 4: EXPLICACIÓ I ANÀLISI DELS RESULTATS DEL GRUP DE DISCUSSIÓ I DEL QÜESTIONARI

1. Àmbits temàtics, variables i preguntes del qüestionari
2. Taula de dades personals. Sexe dels professors participants
3. Gràfic de dades personals. Sexe dels professors participants i de la població
4. Taula de dades personals. Any titulació acadèmica. Generació
5. Gràfic de dades personals. Any titulació acadèmica
6. Gràfic de dades personals. Edat aproximada del professorat de la mostra
7. Taula de dades del Departament d'Educació. Edat de la població de professors
8. Taula comparativa: Edats de la mostra i la població d'estudi
9. Taula de dades laborals. Anys en la docència
10. Gràfic de dades laborals. Antiguitat docent
11. Taula de dades laborals. Nivell on imparteixen classes
12. Gràfic de dades laborals. Nivell on imparteixen classes
13. Taula dades laborals. Zona educativa on treballen la població i la mostra.
14. Taula de dades laborals. Situació laboral-administrativa
15. Gràfic dades laborals. Situació laboral-administrativa
16. Taula de la condició laboral de la població i la mostra
17. Gràfic de dades laborals. Condició laboral de la població i la mostra
18. Taula de dades formació inicial. Tipus de titulació acadèmica
19. Taula de dades formació inicial. Idoneïtat especialitat
20. Gràfic dades formació inicial. Idoneïtat especialitat
21. Taula pregunta 40a. Les fonts en la formació inicial
22. Gràfic pregunta 40a. Les fonts en la formació inicial
23. Taula pregunta 40b. Cursos formació postuniversitària
24. Taula pregunta 40c. Formació permanent
25. Taula pregunta 10. Preguntes a la font arquitectònica
26. Taula pregunta 10. Continguts a treballar
27. Gràfic pregunta 10. Continguts a treballar

28. Taula pregunta 20. Coneixements d'intervencions
29. Gràfic pregunta 20. Coneixements d'intervencions
30. Taula pregunta 17. Significat d'autenticitat
31. Taula pregunta 17. Diferent conceptualització del terme *autèntic*
32. Gràfic pregunta 17. Concepte d'autenticitat
33. Taula pregunta 18. Significat de *fals*
34. Taula pregunta 18. Diferent conceptualització del terme *fals*
35. Gràfic pregunta 18. Concepte de falsedat
36. Taula pregunta 19a. Edificis *autèntics*
37. Taula pregunta 1. Definició d'arquitectura
38. Gràfic pregunta 1. Definició d'arquitectura
39. Taula pregunta 3. Definició de patrimoni arquitectònic
40. Gràfic pregunta 3. Definició de patrimoni arquitectònic
41. Taula pregunta 11. Valors del Palau Sant Jordi de Barcelona
42. Taula pregunta 12. Valors d'un monestir medieval
43. Taula pregunta 7. La font arquitectònica
44. Taula pregunta 8. El comentari de la font arquitectònica
45. Taula pregunta 9. Preguntes a la font arquitectònica
46. Taula pregunta 9. Continguts a treballar de la font arquitectònica
47. Gràfic pregunta 9. Continguts a treballar de la font arquitectònica
48. Taula pregunta 19b. Motius elecció d'un edifici
49. Taula pregunta 19b. Arguments de l'elecció
50. Gràfic pregunta 19b. Arguments de l'elecció
51. Taula pregunta 2. Valoració arquitectura *culta* o *popular*
52. Gràfic pregunta 2. Valoració arquitectura *culta* o *popular*
53. Taula pregunta 4. Tipologia d'edificis que els interessa
54. Gràfic pregunta 4. Tipologia d'edificis que els interessa
55. Taula pregunta 5. Període històric que els interessa.
56. Gràfic pregunta 5. Període històric que els interessa
57. Taula pregunta 6a. Edifici català que prefereixen
58. Taula pregunta 6b. Motius d'aquesta elecció
59. Taula pregunta 6b. Arguments de l'elecció
60. Gràfic pregunta 6b. Arguments de l'elecció

61. Taula pregunta 13. Partidari de fer sortides
62. Gràfic pregunta 13. Partidari de fer sortides
63. Taula pregunta 14. Quan prefereix fer la visita
64. Gràfic pregunta 14. Quan prefereix fer la visita
65. Taula pregunta 15. Aspectes positius de les visites
66. Taula pregunta 15. Les visites fomenten
67. Taula pregunta 16. Aspectes negatius de les visites
68. Taula pregunta 32. Aspectes positius i negatius de la darrera visita
69. Gràfic pregunta 32. Aspectes positius darrera visita
70. Taula pregunta 21. Ús de materials a l'aula
71. Taula pregunta 22. Finalitat de l'ús dels materials
72. Gràfic pregunta 22. Finalitat de l'ús dels materials
73. Taula pregunta 25a. Realització visites en darrers cursos
74. Gràfic pregunta 25a . Realització visites en darrers cursos
75. Taula pregunta 27b. Data darrera visita
76. Gràfic pregunta 27b. Data darrera visita
77. Taula pregunta 26. Ús d'un model o guia didàctic
78. Taula pregunta 29. Moment del tema que es fa la visita
79. Gràfic pregunta 29. Moment del tema que es fa la visita
80. Taula pregunta 33. Finalitat educativa visita
81. Gràfic pregunta 33. Finalitat educativa visita
82. Taula pregunta 33. Finalitats bàsiques
83. Taula pregunta 34. Raons per escollir aquesta visita
84. Taula pregunta 35. Ús de materials didàctics a la visita
85. Taula pregunta 36. Procedència del material
86. Gràfic pregunta 36. Procedència del material
87. Taula pregunta 37. Activitats abans de la sortida
88. Taula pregunta 37. Estratègies educatives
89. Taula pregunta 38. Activitats dia de la visita
90. Taula pregunta 38. Tipus d'activitats didàctiques
91. Gràfic pregunta 38. Tipus d'activitats didàctiques
92. Taula pregunta 39. Activitats després de la visita
93. Taula pregunta 23. Materials a classe. Continguts

94. Gràfic pregunta 23. Materials a classe. Continguts
95. Taula pregunta 25b. Edificis i conjunts més visitats
96. Taula pregunta 27a. Darrera visita
97. Taula pregunta 27c. Assignatura i nivell
98. Taula pregunta 27e. Període històric
99. Gràfic pregunta 27e. Període històric
100. Taula pregunta 27d. Tema d'estudi
101. Gràfic pregunta 27d. Tema i període d'estudi
102. Taula pregunta 30. Continguts històrics de la visita
103. Taula pregunta 31. Continguts arquitectònics de la visita
104. Taula pregunta 31. Diferents lectures de l'arquitectura
105. Gràfic pregunta 31. Diferents lectures de l'arquitectura
106. Taula pregunta 22. Finalitat de l'ús dels materials d'aula
107. Taula pregunta 23. Continguts evolució-restauració
108. Taula pregunta 24a. Ensenyament del comentari
109. Taula pregunta 24b. Tipus d'exercicis
110. Taula pregunta 24b. Categories d'exercicis
111. Gràfic pregunta 24b. Categories d'exercicis
112. Taula pregunta 28. Informació del professor
113. Taula pregunta 33. Per practicar procediments
114. Taula pregunta 34. Per l'autenticitat i ben restaurat
115. Taula pregunta 37. Activitats sobre canvis i restauracions
116. Taula pregunta 38. Activitats dia visita sobre restauracions
117. Taula pregunta 31. Aprenentatges sobre evolució i restauracions
118. Taula pregunta 39. Activitats sobre autenticitat i fiabilitat

CAPÍTOL 5: CONCLUSIONS DE LA INVESTIGACIÓ

1. Quadre resum: Coneixements dels professors sobre el patrimoni arquitectònic
2. Quadre resum: El pensament i concepcions del professorat vers el patrimoni arquitectònic com a font històrica
3. Quadre resum: La pràctica docent dels professors en referència al patrimoni arquitectònic a les classes d'història i ciències socials

APÈNDIX: PROPOSTES D'ACTUACIÓ DIDÀCTICA

1. Quadre 1: Passos a seguir per fer l'anàlisi crític al patrimoni arquitectònic
2. Quadre 2: Estratègies i activitats de la visita